
De synthese van geweld en gratie in de schilderijen van Hendrik Smit

Een bepaalde viscerale directheid die al geruime tijd grotendeels ontbreekt in veel hedendaagse kunst, komt naar voren in het werk van de Nederlandse schilder Hendrik Smit. Zijn werken zijn het hele jaar te zien in een salonexpositie in de Montserrat Gallery, 547 West 27th Street, in Chelsea.

Het viscerale aspect heeft misschien iets te maken met het feit dat Smit, wiens werken zijn opgenomen in belangrijke particuliere en openbare collecties in Europa en de VS, vaak met zijn blote handen schildert in plaats van kwasten te gebruiken. Op foto's komt hij over als een grote kerel en dit wordt weerspiegeld in de omvang van sommige van zijn doeken en de royale streken waarmee hij de verf aanbrengt.

De gespierdheid van Smits vormen en de rauwe levendigheid van zijn kleuren doen denken aan een van zijn landgenoten, Karel Appel, hoewel Smit het abstracte verder doorvoert dan Appel of diens collega's in de Cobragroep die geen van allen helemaal loskomen van de figuur. Waar Herbert Read ooit schreef dat het werk van Appel de indruk wekte van "een spirituele tornado die in het voorbijtrekken deze beelden heeft achtergelaten", lijkt dit nog meer op te gaan voor de composities van Smit waarin alle sporen van de bekende wereld worden weggevaagd door de pure kracht van het ongeremde gebaar. De snelheid van de streken van Smit en het voluptueuze van zijn verfoppervlakken benadert

inderdaad meer de geest van de meer abstracte doeken van die andere "vliegende Hollander", de Kooning, maar dan met het verschil dat Smit zijn eigen type gebaar heeft en zijn eigen onverschrokken benadering van kleur. Het meest imponerende aan de

"Escape nr. 9"

composities van Smit is het evenwicht dat hij realiseert tussen geweld en gratie. De balletachtige schoonheid waarmee de schilder Smit het bloed alle kanten op laat spatten - met name in zijn verwarrende beelden van glinsterend cadmiumrood en alizarinerood, vleeskleurig roze, schreeuwerig geel, grasgroen en donker nachtblauw die aan ingewanden doen denken - roept vrijwel onherroepelijk de vergelijking op met de slowmotion geweldsballetten in de films van de Amerikaanse

regisseur Sam Peckinpah.

Misschien doen we het werkelijke karakter van een in wezen zachtvaardige man tekort door de metafoor van geweld zo sterk te benadrukken. Maar het brute geweld waarmee Hendrik Smits op zijn schilderijen lijkt aan te vallen verleent zijn werken een directheid die doet denken aan de bloederige bieflappen van Chaim Soutine, een onontkoombaar schokkend effect dat grotendeels verantwoordelijk is voor de visuele impact. Tegelijkertijd resulteert de manier waarop Smit de dikke verf met zijn handen en vingers manipuleert in een weelderige gevoeligheid, een elegante lichamelijkheid die moeilijk te weerstaan is.

Vertaald uit het april/mei nummer van Gallery & Studio door Christine van Stralen, Art Projects Bureau, Almere, the Netherlands